PREU: 5 Cèntimos. **Barcelona, 1 Juliol 1911**

EN PATUFET

ANY VIII N.º 390. — **Redacció y Administració:** Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

— ¿Què feyes aquí, descarat? ¿Què era això que tenies a la boca?
— Un cigarro; però es que'm creya que era de xacolata.

Els reys Pere de Catalunya y d'Aragó

UNA altra festivitat. La de Sant Pere, príncep dels Apòstols y primer dels Pontifex romans, ens ofereix ocasió pera donar un cop d'ull a l'historia, fent un curtíssim resum dels monarques de la confederació catalana-aragonesa que portaren aquet nom.

Fou el primer, Pere *el Catòlich,* dit aixís per haver sigut coronat l'any 1204 pel mateix Sant Pere, al qual va prometre fidelitat y obediencia, més un cens anyal, a cambi de la protecció y defensa pontificies.

Es fama que aquet rey va portar de Roma l'escut de les quatre barres y'ls colors or y vermell de la bandera catalana, que eren aixís mateix el blasó de la Iglesia.

Els seus principals fets d'armes foren la campanya en favor dels albigesos y la seva intervenció en la famosa batalla de Las Navas de Tolosa, contra'ls alarbs.

Pere I de Catalunya y II d'Aragó va morir l'any 1213 a Muret, al camp de batalla.

Pere III, fill de Jaume *el Conqueridor,* anomenat *el Gran* o *el dels francesos,* comensà a regnar l'any 1276.

El fet més important del seu regnat va ser l'ocupació de Sicilia, els naturals de la qual varen cridarlo en ajuda llur contra Carles d'Anjou, rey intrús que, després d'haver condemnat a mort al últim príncep Conradi, de la casa real siciliana, els oprimia y vexava cruelment.

En aquesta expedició's cobriren de gloria'ls almogàvers y l'armada catalana, que manaven els almiralls Queralt y Cardona, conseguint pera'l rey d'Aragó'l ple domini de l'illa ab gran satisfacció dels seus habitants.

Altra acció memorable de Pere II va ser la famosa batalla del Coll de Panissars, en la que l'exèrcit català va destruir als exèrcits francès y pontifici, aliats, que invadiren Catalunya pera desposseir injustament al monarca dels seus territoris.

Pere III va morir a Vilafranca l'any 1285, havent llegat a l'historia de Catalunya pàgines de les més glorioses.

El regnat de Pere IV, que comensà a cenyir la corona l'any 1335, va ser tan llarch com accidentat y turbulent. Tinguí lluita ab la reina de Castella, ab el rey de Mallorca, a qui va desposseir de l'Illa, y ab els nobles aragonesos y valencians, als quals va derrotar, decapitantne un sens fí y fent beure a n'alguns d'ells bronze fos de la campana ab que's convocava a l'Unió, que formaven aquells.

Va morir l'any 1387.

La complicada etiqueta de la seva cort va valer a Pere IV el sobrenom de *el Cerimoniós*, coneguéntsel també ab el calificatiu de *el che Punyalet*, per rahó del que duya sempre a la cintura y ab el qual va esquinsar els furs de l'Unió a les corts de Saragossa.

ABECÉ

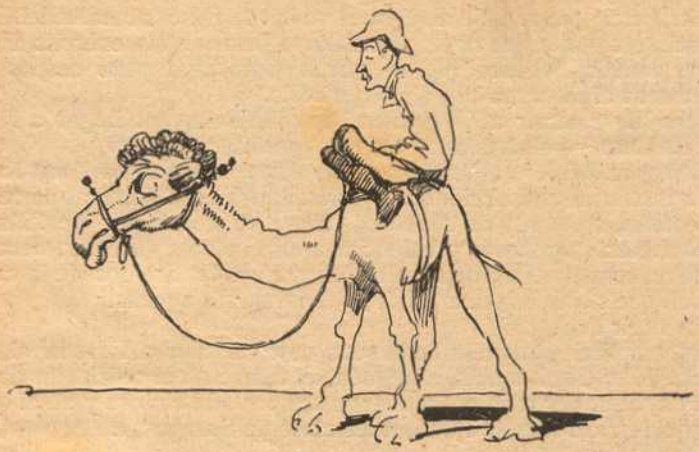
Les histories den Bolavà

Una de fenomenal

Ab el meu amich Bolavà'm passa una cosa curiosíssima, que de segur que també us dèu passar a vosaltres, caríssims lectors meus: y es que cada cop que m'explica una de les seves verídiques histories, me penso que ja no podrà ser que n'hi passin de més extraordinaries. Y sempre m'equivoco, perque com més va més extravagants són.

La que'm va contar l'altre dia, y que avuy me proposo explicarvos, es d'aquelles que deixen fret; tan fenomenal es.

Anàvem ab en Bolavà passejant per l'Avinguda del Tibidabo,

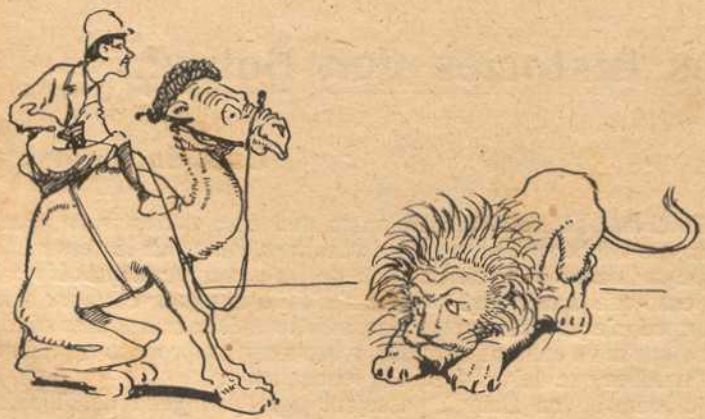
explicantme ell coses interessants dels seus viatges, quan tot d'una me semblà que en Bolavà coixejava d'un peu.

— ¿Que vas coix? — li vàreig preguntar.

— Sí; avuy'm sento'l peu un xich adolorit, però no es rès. Això'm passa sovint y ja no'n faig cas.

— ¿Y per què no t'ho fas mirar per un metge?

— Oh, no val la pena. Aquet dolor el sento de resultes d'un fet

extraordinari que'm va passar una vegada, durant una excursió pels deserts africans.

— Home, cóntam aquet fet.

— Ab molt gust:

«Anava jo pel desert ab tota tranquilitat, com jo acostumo sempre. Ja feya cinch dies que corria per aquells sorrals, muntat dalt d'un camell de gran resistencia. Era un camell molt simpàtich, que feya molts anys que's dedicava a fer la travessia del desert; aixís es que coneixia totes les maneres d'evitar els perills propis d'aquella mena de terrenys. Encare no sentia la proximitat del *simoun,* aquell vent terrible que ha soterrat entre les sorres del desert a tantes caravanes, el meu camell s'hi girava de gropa y'l sortejava ab tanta trassa que cap remolí de sorra'l podia atrapar. Lo mateix feya quan sentia'l bramul del lleó, cosa que tant esparverava als seus companys. El meu camell sabia fugir a temps, y si no podia, comensava a fer travetes y giragonces, fins que'l lleó, cansat d'empaitarlo inútilment, se retirava ab la cua entre cames.

Però'l fet que jo't vuy contar es més extraordinari que tot això:

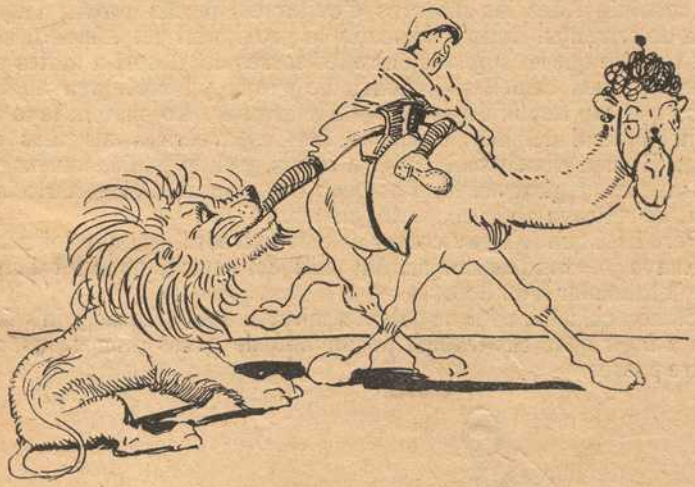
Anava jo, com te dich, muntat dalt del camell, quan tot d'un cop sento'l bramular d'un lleó.

El meu camell va fer un salt; va mirar a tots entorns y ja's disposava a fugir quan ens trobem ab un lleó de grans dimensions, allí a quatre passes.

Tenint confiansa ab el meu camell, y ademés, essent jo, com tu saps, un home d'aquells que estàn convensuts que la qüestió es tenir molta serenitat, vaig quedarme tan tranquil com si no hagués vist rès.

Però noy, allò era un lleó ab males intencions. L'hauries vist que s'ajupia de les potes del davant pera agafar furia y saltarme al demunt; però'l camell li feya una traveta y ja'm tens el lleó saltant per una banda, mentres el camell s'escapava per l'altra.

— Tot anirà bé — pensava jo — mentres aquet animal s'ho prengui aixís.

Y rahó que tenia de pensar d'aquesta manera, perque en un dels atachs del lleó, la boca d'aquet m'arribà tan aprop de la cama, que jo, ab les meves botines ferrades d'excursionista, li vaig clavar un cop de taló al nas, fentli rajar en sanch.

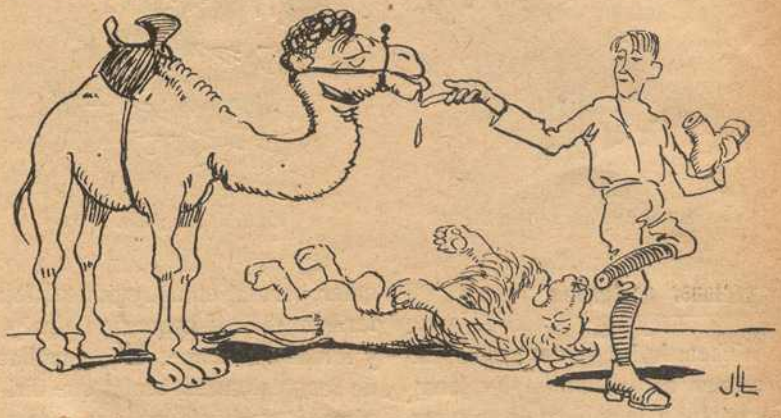
Aleshores, la fera, exasperada, va perdre la paciencia y's posà furiosament a donar salts al entorn, procurant pescarme la cama. Jo'm defensava a puntades de peu, y varies vegades vàreig lograr ferli nyanyos ab els claus de la meva sabata.

Però va venir un moment en que'l meu camell no fou prou amatent pera fer la traveta y, ¡¡nyam!!, el lleó'm va pescar el peu en el moment en que anava jo a donarli la gran patada.

Resultat, que va menjàrsem el peu ab sabata y tot, y quan jo, creyentme perdut, esperava ja l'atach decissiu del lleó, veig que la bes-

tia comensa a tenir sanglot, abaixant el cap y la cua y fent sobtats moviments ab el ventre.

Aleshores ho vàreig compendre tot. El meu peu no s'hi estava pas quiet a dintre de la panxa del lleó. Com que al agafàrmel, el peu portava l'intenció de clavarli puntada, quan va ser a dintre comensà a cocejar per aquí y per allà entre'ls budells, lo mateix qui si's trobés a casa seva.

Resultat: que'l lleó, ab els budells esbocinats y trepitjats pel meu peu, no tingué més remey que marejarse y trèurel tal com se l'havia menjat, morint la fera al cap de poca estona, no poguent resistir la destrossa intestinal que'l meu peu li havia fet.

Jo vàreig baixar del camell y recullint el meu peu vàreig enganxàrmel altre cop servintme de la baba del camell, que es una goma de les més acreditades, y vàrem continuar tranquilament el nostre viatge, quedantme no més d'aquell fet el recort y aquet doloret que'm fa la cicatriu del peu, els dies de massa humitat.

Ab permís den Bolavà
J. M. F. T.

Ell al caminar rellisca.

En fi, no pot patinar.

El presoner de guerra

Wilhem Apfel, soldat prusià, fet presoner en la batalla de Jena, fou portat a un poble dels voltants de Mévès (Nièvre). Els habitants, lluny de tractarlo com enemich, el tenien com de casa, servintli tots els seus desitjos, pera ferli oblidar els recorts de sa aymada patria y de sos pares.

Antoni Fouquier, fill de l'hostaler ahont vivia Wilhem, tenint compassió d'aqueix pobre captiu, li donà cinquanta franchs que recullí de les seves economies pera que aqueix pogués passar la frontera.

. . . . . .

Set anys més tart, Antoni Fouquier, servint en un regiment, fou ferit en el bras esquer a Leipzig, y forsat a rendirse, mitj despullat de ses vestidures, tenint que dirigirse, junt ab els seus companys d'infortuni, cap a l'interior de la Prusia.

Caminava també junt ab dos soldats enemichs, quan un d'ells l'agafa y l'abrassa ab gran estimació.

Aquet era Wilhem Apfel, que, reconeguent a son lliurador, corregué desseguida a solicitar la llibertat del presoner, explicant al general la conducta de Fouquier.

Emocionat el general prusià, el posà desseguida en llibertat y fou acullit per la familia de Wilhem durant aqueix temps, no tri-

AL EXTRANGER

Per fí li acut una idea.

Y camina cap-per-vall.

gant molt en tornar a sa volguda patria.

Traducció del francès per

CARLES DELGRÁS

Históric

En Calau de cân Planadevall, que al dematí havia anat a portar un sach de sigrons a la rectoria de cert poble que distava del seu cap a tres hores, tornava ara a la tarda, tot xano-xano, ab el seu bastó nuat, quan tot d'una se li presenta un minyó, *á la cuenta* enterat dels diners que havia cobrat a cál rector y de llur vellesa, y li demanà, ab els modos que solen gastar els lladres, tot lo que portava.

El pobre home, al veure'l ganivet obert, de primer s'indignà, però després, recobrant la seva habitual sanch freda, li passà pel cap preguntarli aquesta mentida:

—Y ¿també ve ab vós aquet altre home del vostre darrera?

El lladre, tementse de que algú l'estés descobrint, se girà amatent; mes en Calau, aprofitant aquesta ocasió, aixecà son nuat bastó y li descarregà tal garrotada, que va tenir temps d'anar al poble, avisar a les autoritats y tornar, trobant encare'l lladre desmayat...

A. SAULEDA PAULÍS

Galeria dels grans mestres

Mestres de la Ciencia

Monturiol

(Acabament)

A principis del any 1861 els diputats per Catalunya solicitaren la protecció oficial pera l'invent del gran català, però'l govern abans de concedirla va voler presenciar una altra prova assessorat per una comissió de tècnichs. Era'l dia 7 de mars del meteix any que a la costa d'Alacant se feyen les proves oficials, ab assistencia dels ministres de Marina y Foment, de diputats y senadors y d'una comissió facultativa. Les proves van donar bons resultats; el govern va prometre molt, però no va fer res.

Allavors li van venir a n'en Monturiol importants ofertes del extranger per si's volia vendre l'invent, però ell, per patriotisme, les va rebutjar totes. Per fí, mentres una comissió nomenada a Barcelona pera recullir fondos, rebia promeses de contribuir a la suscripció, de les poblacions de Lleyda, Girona, Tarragona, y altres d'Espanya, el govern va oferir a n'en Monturiol materials y operaris pera construir un submarí de 1.200 tonelades. En Monturiol va acceptar y fou cridat a Madrid.

Allí's va desilusionar per complet; va veure que tots aquells oferiments no eren sinó paraules vanes; y cansat d'esperar inútilment, a primers del any 1862 va tornar a Barcelona. Desanimat y trist, va sospendre tots els treballs del seu invent y's va retirar. La gent se van anar oblidant d'ell, y el gran inventor y gran patriota català va

morir en l'obscuretat, deixant que'ls altres, els extrangers especialment, s'aprofitessin del invent.

El submarí den Monturiol, com se pot veure a la reproducció que acompanyàrem en el número anterior, tenia la forma d'un peix, marxava per medi d'una hèlix colocada al darrera y pujava, baixava o's sostenia al mitg del aigua per medi d'una altra hèlix que tenia a sota. A proa y a popa duya unes aletes com els peixos y al cap s'hi obrien uns grans ulls protegits per groixuts crestalls que enfocaven resplandors elèctriques pera veure'l fons del mar.

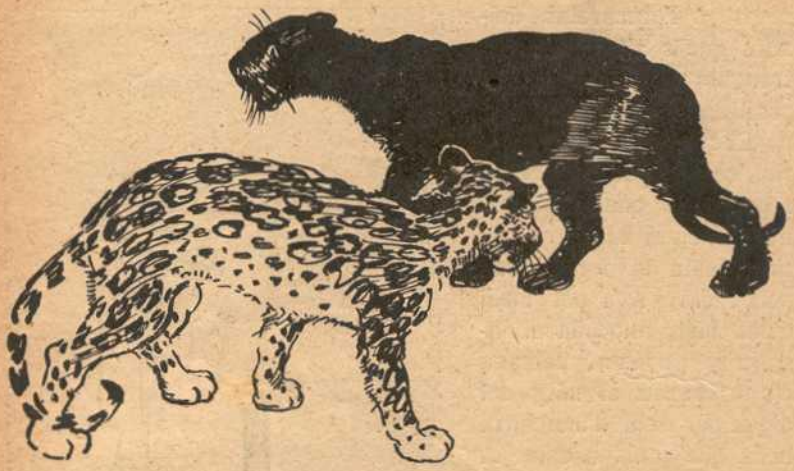
J. C.

— ¿Vol una horxata?
— No; me convé més una americana.
— Sí, que la porta molt atrotinada.

Un terreno millorat

De l'illa de Manhattan sí que se'n pot dir que es un terreno que ha millorat. Avuy es a la part més cèntrica de Nova York, y s'evalúa en 5.400 milions de duros; sent així que'l seu primer possessor europeu, en Pere Mimit, la va comprar als indis, després de la conquesta de Nort Amèrica, per unes quantes canes de tela vermella, uns botons de llautó y qualques altres obgectes de quincalla que en conjunt no arribaven a valer 25 duros.

Historia Natural

La pantera

DESDE molt antich hi ha duptes sobre la denominació precisa d'aquets animals, confonentse sovint leopart y pantera, que són de la mateixa especie. La pantera es un mamífer digitigrat y pertany a la familia dels fèlits.

El seu pelatge es de colot lleonat al llom y blancós al ventre, ab sis o set rengles de taques negres en forma de roses. Aquet animal es molt més petit que'l tigre y d'una gran agilitat, lo que li permet enfilarse pels arbres y saltar per entre les branques en cerca dels animals que li serveixen d'aliment, generalment petits quadrúpets. En general, les seves formes de còs, cap, potes, etc., són molt semblants a les del tigre, y la cúa es de una llargada igual a la del còs, descomptant el cap.

Viu al bosch y se la troba en tot l'Africa, en les terres caldes de l'Assia y a l'arxipèlach índich. Dintre'l genre n'hi ha diferentes especies, sent la més notable la pantera de Java (India), que es negra.

Les panteres són molt feres, però viuen ab facilitat y perfecta-

ment engabiades, aclimatantse sense grans treballs.

Els antichs deyen que la pantera era l'animal estimat de *Bacus*, de qui's deya que va ensenyar a conreuar la vinya, y sempre que representaven a n'aqueix ídol l'acompanyaven d'una pantera per la errònia creencia de que les panteres són aficionades als rahims; pel mateix motiu se representava també a la pantera al costat del ídol *Pan*, que simbolisava'ls boscos y els camps.

Als romans els agradaven molt les panteres per la seva bella estampa y el seu color, y fins n'arribaren a domesticar y ferles servir encavalcades pera tirar carros triomfals.

Concurs de xistes

La senyora. — ¡Oh! Cecilia: no has rentat el peix abans de còurel.

La minyona. — Però, senyora; ¿què vol que renti a un animalet que ha passat tota la seva vida dins l'aigua?

—

Un jove baixà de l'aeriplà, en el que havia pujat per primera vegada, y tots els seus amichs li preguntaren què's sentia quan estava a dalt.

—¡Haverhi pujat!—contestà.

LLUIS FARRÉ

Acudits

En un tribunal:

—¿Ahónt viu vostè?

—Ab el meu germà.

—¿Y el seu germà de vostè?

—Ab mi.

—Bé; però ¿ahónt habiten vostès dos?

—Vivim junts.

* * *

En un teatre's posa en escena *L'Africana*.

Al entrar un individuu en l'escenari el deté'l porter, dihentli:

—Endarrera: no's pot entrar.

—Li dich a vostè que sí.

—¿Quí es vostè?

—Un selvatge.

—Aixís entri.

MARTÍ ROSELL

Ab motiu de la festa de Sant Pere s'ha degut cloure'l bussó d'endevinaires el dilluns al vespre, com ens veyem obligats a ferho quan hi ha una festa abans del divendres.

Totes les solucions. — Andreu Prats.

Quatre solucions. — Joseph Sal, Joaquim Codormí, Joseph Dalmau, Demetri Fullà, A. di Tommasso, Generosa Alsina, Agneta Vilaplana, Eduart Trias, M. Caballero, Eudalt Caseras.

Tres solucions. — Domingo Papiol, Joseph M.ª y Pere Cabaner, Victorià Ferré, Alfons Font, E. Camillo, M. y P. Posada, Joseph Rusca, germans Idèntichs, Un sabi, Joseph Cudinachs, germans Marcó.

Dues solucions. — Joan Boixadé, Pere Ferriol, Manel Algora, Isabel y Enriqueta Huguet, Robert Cusidó, Joanet Mallafré, Ignasi Vives, Fèlix Roig, Isidro y Manel Baqué, Joseph Pi, Rafel Arquer, Enrich y Lluis Casamitjana, Gerart Miravalls, Modesta, Enrich y Roseta, Enrich Verdú, B. Vallespinosa.

Una solució. — J. Cabrero, J. Nich, Magí Casanovas, Heribert Cots, Ramón Sunyer, Ramón Guri, Marian Ribas, Josefina Riquer, Mercè Argemí, Joseph Vidal, Vicens Casanovas, Pepet Rojas, Diego Ruiz, Herminia, J. Lafuente.

ENDEVINA, ENDEVINETA

TARGETA

D. ANGEL TERESA GILES

Combinar aquestes lletres de manera que's llegeixi el títol d'una novela catalana.

LEOPOLD VICENS

ROMBO

.
. . .
. . . . .
. . . . . .
. . . . .
. . .
.

Substituir els punts per lletres, de manera que's llegeixi, vertical y horitzontalment: 1.ª ratlla, consonant; 2.ª, part del cos; 3.ª, verb; 4.ª, aucell; 5.ª, capital; 6.ª, no ocupa lloch; 7.ª, consonant.

M. CABALLERO

XARADES RÁPIDES

1.ª Metall y arbre. *Tot:* població.
2.ª Filatura y part del cos. *Tot:* població.
3.ª Liquit, article y liquit. *Tot:* població.

JOAN GUARRO CAPDEVILA

PROBLEMA

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Substituir cada rengle de punts pels números 1, 2, 3, 4, 5, 6, de manera que, sumats vertical y horitzontalment, resulti 21 en cada ratlla.

JOAN MASSANA

SOLUCIONS A LO INSERTAT EN EL NÚMERO ANTERIOR

Al logogrif carreré: *Templaris.*— A la xarada: *Piano.*—A l'anagrama: *Marge-germà.* —A la fugida de consonants: 1.ª, *La Cadernera;* 2.ª, *La Manta.*—A la targeta: *El Rector de Vallfogona.*—Al geroglífich: *Tots els extrems són dolents.*—A la conversa: *Julia.*

¡JA HA SORTIT!

Ja s'ha posat a la venda en totes les llibreries el primer volum de la preciosa y interessant novela

EL GEGANT DELS AIRES

magníficament enquadernat ab unes hermoses cobertes dibuixades per l'eminent Llaverias.

Preu del volum: 1 pta.

Com ja saben els entusiastes compradors del *Suplement*, va publicantse ja'l segón volum, també ilustrat per en Llaverias.

Ab cada suplement s'hi regala una bonica tarja representant interessants

EPISSODIS DE L'HISTORIA DE CATALUNYA

Tots els bons patufistes no deixen de comprar, junt ab el número, l'interessant

SUPLEMENT D'EN PATUFET

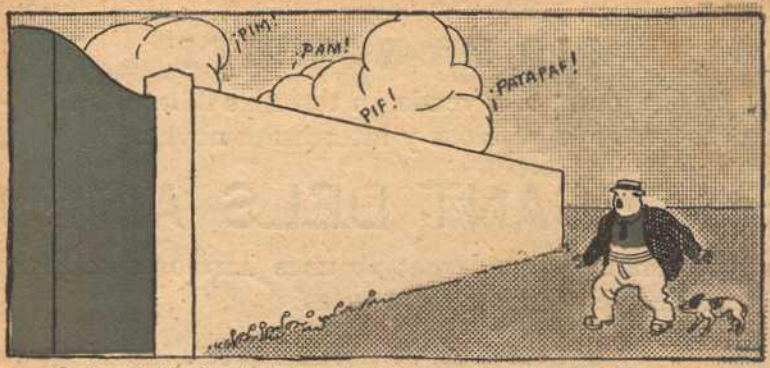

CAMISERIA Y CORBATERIA
de
JAUME SANS
Boqueria, 32. – BARCELONA

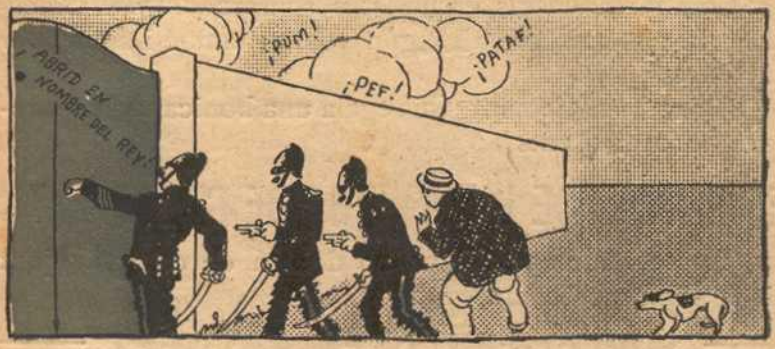
Als nens y nenes que comprin a la Casa se'ls obsequiará ab una bonica postal

ESPECIALITAT EN LES CAMISES A MIDA

Fidel Giró, impressor, Valencia, 233.—Barcelona

—¿Què es això? ¡Quants trets! ¡Aquí dintre s'estàn matant! ¡Mira, quin fum!

. . . . . .

—Sí, senyors; estàvem netejant les alfombres.
—¡Ah! ¡Eh! ¡Ih! ¡Oh! ¡Uh!